

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **A.**, zast. JUDr. Petrem Crhou, advokátem, se sídlem Most, Stavbařů 32, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 8. 2005, č. j. 15 Ca 167/2004 – 20,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností napadá shora označený rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení v Praze ze dne 2. 6. 2004, č. j. 510/9004/0006/2004/JCHL, kterým bylo zamítnuto odvolání stěžovatelky a potvrzen platební výměr Okresní správy sociálního zabezpečení Most, ze dne 4. 2. 2004, č. 2/80/04, jímž byl stěžovatelce předepsán k úhradě nedoplatek na pojistném ve výši 133 237 Kč (a penále z tohoto nedoplatku ve výši 58 111 Kč), a to za neodvedení zákonného pojištění. Důvodem vystavení platebního výměru na dlužné pojistné byly měsíčně vyplácené odměny za práci pro společnost jednatelům společnosti Z. K. a Ing. M. T., v období od 1. 2. 2002 až 31. 12. 2003, kteří byly v tomto období současně zaměstnanci dané organizace.

V žalobě stěžovatelka zejména argumentovala tím, že jednatelé stěžovatelky byli vedle jednatelského vztahu ke stěžovatelce i ve vztahu pracovněprávním, pracovali ve funkci ředitelky a daňového specialisty. Z těchto vztahů byli k nemocenskému pojištění přihlášení, a pojistné bylo řádně a včas hrazeno. Stěžovatelka dovozovala s odkazem na znění § 28 až 33

vyhlášky č. 165/1979 Sb., že v případě výkonu funkce jednatele společnosti není splněna podmínka vymezená v § 3 odst. 1 písm. c) bodu 4 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, neb pojištění není podle citovaných ustanovení povinen platit ten, který není v pracovním vztahu ke společnosti, a stěžovatelka tak v souvislosti s výkonem těchto funkcí nebyla povinna nemocenské pojištění platit. Stěžovatelka s odkazem na právě uvedené dovozovala, že nemohlo dojít k porušení § 5 odst. 1 písm. a) a b) označeného zákona, ani k porušení žádného jiného ustanovení zákona a navrhovala proto zrušení napadaného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení.

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem byla žaloba zamítnuta. V odůvodnění soud zejména uvedl, že jednatel může být, což je i jak vyplývá ze správního spisu souzený případ, ke stěžovateli ve dvojím postavení, a to jednak v postavení statutárního orgánu na základě ustanovení obchodního zákoníku, a dále rovněž také v postavení zaměstnance na základě vztahu pracovněprávního. S odkazem na § 4 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců soud uvedl, že pokud fyzická osoba vykonává pro společnost s ručením omezeným práci na základě pracovního poměru a zároveň je i jednatelem společnosti, přičemž jednatelemskou funkci vykonává na základě samostatného smluvního závazku dle § 66 odst. 2 obchodního zákoníku a nikoliv na základě pracovněprávního vztahu, je nutno posuzovat podmínky pro její účast na nemocenském pojištění v každé této činnosti samostatně. Současně soud vyložil dikci § 3 odst. 1 písm. c) bodu 4 zákona č. 589/1992 Sb., podle kterého *jsou pojistné povinni platit mj. i společníci a jednatele společnosti s ručením omezeným, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni*, tak, že za situace, kdy je u stěžovatelky určitá osoba jednatelem (na základě ustanovení obchodního zákoníku) i současně zaměstnancem (na základě ustanovení zákoníku práce), je za ni stěžovatelka povinna odvádět pojistné vedle pracovněprávního vztahu i v souvislosti s výkonem funkce jednatele, neboť taková osoba i pro tento případ splňuje podmínky zákona pro její účast na nemocenském pojištění. Jedinou výjimkou by byla situace, pokud by příjem takové osoby nepřesáhl částku 400 Kč měsíčně, jak uvádí ustanovení § 28 vyhlášky č. 165/1979 Sb., což však není rovněž tento případ. S odkazem na výše uvedené pak soud dovodil zákonnost napadaného rozhodnutí a žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatelka namítá nezákonnost napadeného rozhodnutí, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, tedy důvod vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatelka zejména uvádí, že obchodní zákoník neumožňuje, aby funkce jednatele společnosti byla vykonávána na základě pracovněprávního vztahu, přičemž z ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) bodu 4 zákona č. 589/1992 Sb., *...jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti*, vyplývá, že označeným ustanovením je myšlen jiný pracovní poměr a nikoliv vztah založený obchodním zákoníkem. Doplnila, že v situaci, kdy jednatel společnosti je současně i jejím zaměstnancem, nedochází k povinnosti odvádět pojištění i z odměny za výkon funkce jednatele, neb je v pracovním poměru a z příjmů z něho již pojištění hradí. Dovojovala tak, že při souběhu funkce jednatele (na základě obchodního zákoníku) a zaměstnance (na základě pracovního poměru) nedochází ke splnění podmínky pro účast jednatele na nemocenském pojištění, a že označené ustanovení bylo do textu zákona včleněno z důvodu, aby pojištění byly toliko osoby, které vykonávají pouze funkci jednatele a které by tak nebyly pojištěny vůbec.

Stejně tak uvedla, že soudem aplikované ustanovení § 4 zákona č. 54/1956 Sb. nehovoří o samostatném posuzování každé činnosti a dovozoval rovněž, že toto ustanovení nelze na souzenou věc vztáhnout.

S odkazem na výše uvedené stěžovatelka uzavřela, že nebyly splněny podmínky stanovené zákonem č. 54/1956 Sb. a nebyla tak povinna platit z odměn za výkon funkce jednatele pojistné. Současně doplnila, že ustanovení zákonů č. 54/1956 a č. 589/1992 jsou nejednoznačná a umožňují dvojí výklad, přičemž soud rozhodl nesprávně ve prospěch státu; odkázala i na důvodovou zprávu k zákonu č. 424/2003. Dovožovala i porušení práv zakotvených Listinou základních práv a svobod. Navrhla zrušení napadaného rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaná nepodala ke kasační stížnosti žádné vyjádření.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatelka je zastoupena advokátem.

Napadené rozhodnutí krajského soudu Nejvyšší správní soud přezkoumával v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podala z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat pouze z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení by muselo spočívat v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Takovou nezákonnost však Nejvyšší správní soud v souzené věci neshledal.

Zjednodušeně řečeno je předmětem sporu posouzení toho, zda v případě, kdy u zaměstnavatele je jedna a tatáž osoba současně jednatelem a zaměstnancem, je třeba platit nemocenské pojištění z každé z těchto profesí.

Z ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 54/1956 Sb. vyplývá, že *podle tohoto zákona jsou pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění a jsou činni v České republice **zaměstnanci v pracovním poměru.***

Z ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 54/1956 Sb. dále vyplývá, že *podle tohoto zákona jsou pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění a jsou činni v České republice i **společníci a jednatele společností s ručením omezeným** a komanditisté komanditní společnosti, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni.*

Z ustanovení 4 zákona č. 54/1956 Sb. vyplývá, že *kdo vykonává několik činností zakládajících pojištění podle tohoto zákona, je pojištěn z každé z nich.*

Konečně pak z ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) bodu 1 a 4 zákona č. 589/1992 Sb.(ve znění platném v době rozhodování žalovaného) vyplývá, že pojistné jsou povinni mj. platit:

1. zaměstnanci v pracovním poměru; za zaměstnance v pracovním poměru se pro účely tohoto zákona považuje též osoba činná v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik,

4. společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni.

Z obsahu správního spisu přitom Nejvyšší správní soud zjistil v podstatě obdobné skutečnosti jako Krajský soud v Ústí nad Labem, tedy že osoby, za které bylo žalovanou vyměřeno pojistné a penále z tohoto pojistného – Z. K. a Ing. M. T. - byli v předmětné době statutárními zástupci stěžovatelky, jednatelem, a za výkon jednatelské funkce jim byly (od dubna 2002 do prosince 2003) vypláceny měsíčně odměny, ve výši 12 000 Kč a 16 000 Kč, které však nebyly zahrnovány do úhrnu vyměřovacího základu pro odvod pojistného podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb. Ze spisu dále vyplývá, že oba jednatelé stěžovatele současně působili v předmětné době u stěžovatelky v pracovním poměru, a to na pozici ředitelky společnosti a daňového specialisty společnosti. Současně ze spisu vyplývá, že z příjmů obou těchto osob za funkce vykonávané v pracovním poměru bylo nemocenské pojištění hrazeno.

S odkazem na právě uvedené, tak podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze než dovodit, že v souzené věci došlo k naplnění ustanovení § 4 zákona č. 54/1956 Sb., neboť u předmětných fyzických osob docházelo k paralelní účasti na pojištění a stěžovatelka byla povinna dle § 3 zákona č. 589/1992 Sb. a navazujících ustanovení za označené osoby platit pojistné nejen z příjmů z jejich pracovního poměru, ale rovněž i z odměn za výkon jejich funkcí jednatelů společnosti.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu lze výkladem § 4 zákona č. 54/1956 Sb. dovodit, že v posuzované věci byli Z. K. a Ing. M. T. pojistné z odměn, které jim byly vypláceny jako jednatelem stěžovatelky za výkon těchto funkcí, povinni platit a stěžovatelka měla povinnost pojistné související s odměňováním výkonu těchto funkcí odvádět. Podle ustanovení § 4 věta první zákona č. 54/1956 Sb., kdo vykonává několik činností zakládajících pojištění podle tohoto zákona, je pojištěn z každé z nich. Zde je třeba poukázat na skutečnost, že jedna a tatáž činnost nemůže být z hlediska účasti na pojištění hodnocena rozdílně. Je-li tedy posuzovaná osoba účastna na pojištění z důvodu výkonu funkce společníka či jednatele společnosti a uzavře ještě pracovní poměr, dochází podle § 4 zákona č. 54/1956 Sb. k paralelní účasti na pojištění, nikoliv k zániku jedné účasti a vzniku druhé. Stejně je tomu, pokud ke vzniku účasti na pojištění dojde v opačném pořadí či současně. Ust. § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 54/1956 Sb. tak v žádném případě není v poměru speciality k ust. § 4 téhož zákona.

Nejvyšší správní soud tak nemohl stěžovatelce přisvědčit v uváděných námitkách, zejména pak stran výkladu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) bodu 4 zákona č. 589/1992 Sb., a navazující námitce o tom, že v situaci, kdy jednatel společnosti je současně i jejím zaměstnancem, nedochází k povinnosti platit pojištění i za funkci jednatele, neb je v pracovním poměru a za ten již pojistné hradí. Ustanovení § 4 zákona č. 54/1956 Sb.

jasně hovoří o tom, že ten, kdo vykonává několik činností zakládajících pojištění podle tohoto zákona, je pojištěn z každé z nich, přičemž z ustanovení § 2 vyplývá, jaký je okruh takto pojištěných osob. Nejvyšší správní soud se tak nedomnívá, že by označené ustanovení § 4 zákona č. 54/1956 Sb. nedopadalo na souzenou věc, jak tvrdila stěžovatelka v kasační stížnosti, ba naopak, a stěžovatelce nemohl v námitkách vztahujících se k tomuto ustanovení přisvědčit.

Námitka o tom, že označené ustanovení bylo do textu zákona včleněno z důvodu, aby pojištění byly toliko osoby, které vykonávají pouze funkci jednatele a které by tak nebyly pojištěny vůbec se rovněž nezakládá na pravdě, neboť smyslem označeného ustanovení je pokrýt právě výkon více činností.

Nejvyšší správní soud navíc tento systém považuje za spravedlivý, neboť pro event. případ nemoci umožňuje získat, resp. čerpat dávky nemocenského pojištění v návaznosti na všechny příjmy, tj. jak ve spojení s příjmem z pracovního poměru, tak ve spojení s odměnou za výkon funkce jednatele společnosti.

Nejvyšší správní soud tak zcela přisvědčil žalovanému správnímu orgánu, a stejně tak i krajskému soudu, který dovodil, že je nutné posuzovat podmínky pro účast na nemocenském pojištění v každé z uváděných činností předmětných fyzických osob samostatně a odkazuje na jejich závěry, se kterými se zcela ztotožňuje.

Nejvyšší správní soud přitom neshledal nejednoznačnost ustanovení zákonů č. 54/1956 Sb. a č. 589/1992 Sb., jak tvrdila stěžovatelka, ze které by se dalo dovodit, že stěžovatelka nevěděla, že nemá platit pojistné z odměn za výkon funkce jednatele, resp. že by tato úprava umožňovala dvojí výklad, a to ani s ohledem na důvodovou zprávu k zákonu č. 424/2003.

Konečně Nejvyšší správní soud neshledal ani i porušení práv zakotvených Listinou základních práv a svobod, jak tvrdila stěžovatelka. Ostatně k tomuto je třeba uvést, že stěžovatelka ani neuváděla k jakému konkrétnímu porušení práv či svobod u něj došlo, toliko obecně odkázala na Listinu základních práva svobod. Nejvyšší správní soud i přesto přezkoumal všechny v úvahu přicházející články Listiny avšak neshledal žádného porušení.

Pro podporu svých závěrů odkazuje Nejvyšší správní soud i na svou judikaturu v této oblasti, např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2004, sp. zn. 7 Ads 26/2003, ze kterého vyplývá, že *osoba, která je v pracovněprávním vztahu ke společnosti s ručením omezeným, současně je jejím společníkem a pobírá odměny za činnost v dozorčí radě, je poplatníkem pojistného z obou těchto činností (§ 4 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců)*, ze kterého rovněž vyplývá, že v případě duplicity či triplicity pracovních či jiných vztahů ke jedné společnosti dochází i ke kumulaci pojištění a povinnosti je platit.

Ze shora uvedeného je zřejmé, že Nejvyšší správní soud neshledal naplnění důvodu kasační stížnosti, jehož se stěžovatelka dovolávala ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla v tomto řízení úspěch, žalovaná žádné náklady

neuplatňovala a Nejvyšší správní soud ani žádné jí vzniklé náklady ze spisu nezjistil, a proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. září 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu